

Stockholm 2025-04-02

Till Myndigheten för Vård- och Omsorgsanalys

Förslag om analys av substitutionsmöjligheter för farliga kemikalier inom desinfektion

ECHA (Europeiska kemikaliemyndigheten) genomför för närvarande en utredning avseende ett eventuellt förbud mot etanol i desinfektionsprodukter. Detta motiveras av de betydande risker som etanol medför för både människors hälsa och miljön. Inom vården leder nuvarande desinfektionsmetoder till problem såsom torra händer och förstörda ytor, samtidigt som bättre alternativ finns tillgängliga. Vi föreslår därför att Myndigheten för vård- och omsorgsanalys genomför en oberoende analys av möjligheterna att substituera farliga kemikalier inom desinfektion.

Problem och konsekvenser av nuvarande system:

- Etanolbaserade produkter kan leda till hudirritation och torra händer hos vårdpersonal, vilket försämrar arbetsmiljön och skapar en risk för patientsäkerheten pga lägre efterlevnad av hygienprotokoll.
- Ytor som utsätts för kontinuerlig desinfektion med etanol slits snabbare, vilket leder till höga underhållskostnader.
- Etanolbaserade produkter är brandfarliga och kan utgöra en säkerhetsrisk inom vårdmiljöer.
- Etanol kan missbrukas av patienter och andra personer, vilket utgör en social och medicinsk risk.

Ekonomiska och miljömässiga vinster av substitution:

- Bättre produkter kan minska smittspridning och förbättra arbetsmiljön genom att inte vara brandfarliga eller missbrukningsbara.
- Minskad behov av bunkringslager, vilket leder till lägre kostnader och minskad miljöpåverkan.
- Stora mängder pandemiförvärvad desinfektion destrueras i dagsläget, vilket skapar onödiga CO₂-utsläpp och avfall.
- Alternativa produkter kan bidra till en cirkulär ekonomi genom högre återvinningsgrad och minskad bildning av farligt avfall.
- Behovet av hudkrämer för att motverka uttorkning av händer minskar.

Patientsäkerhet och följsamhet till hygienprotokoll: WHO har dokumenterat att följsamheten till hygienrutiner står i relation till hur starka kemikalier som används. Ett paradigmskifte inom vårdhygien är nödvändigt för att bryta med den traditionella idén om att "ju mer det svider och sticker, desto effektivare är produkten".

Exempel på fungerande alternativ: Inom svensk sjukvård har alkoholfri desinfektion redan använts med goda resultat. Exempelvis har Karolinska Universitetssjukhuset implementerat alkoholfria och mer effektiva alternativ i över fyra år. Denna typ av innovation bör analyseras för bredare nationell implementering.

Flera internationella sjukhus har redan genomfört substitution med svenska alkoholfria produkter och svensk vård bör också vara delaktig i en hållbar omställning som både medför en ökad patientsäkerhet och en bättre arbetsmiljö för personalen och minskade kostnader för verksamheten.

Då terminologin "handsprit" numera ersatts av "handdesinfektion" i det svenska språket (Ref. Folkhälsomyndigheten, Svenska Språkrådet, Socialstyrelsen), bör denna begreppsförändring åtföljas av en faktisk utvärdering av bättre alternativ.

Vi föreslår att Myndigheten för vård- och omsorgsanalys genomför en utredning av hur vården kan gå från att "spritandet" fortsätter under ny terminologi till att hållbara alternativ aktivt jämförs och implementeras.

Vi ser fram emot er respons och en fortsatt dialog kring hur svensk vård kan moderniseras och göras mer hållbar och säker för både personal och patienter.

Vänligen,

Anders Karlsson

Ordförande BGHR